

Özel Rapor

YENİ TÜRKİYE'NİN KALICI OLAĞANÜSTÜ HAL REJİMİ

Hanifi Yıldırım - Çetin Güney

Kasım 2018

www.21yyte.org

İÇİNDEKİLER

- 5 GİRİŞ
- 6 Yeni Rejimin Güvenlik Konsepti 7145 sayılı Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un Arkaplanı
- 8 7145 sayılı Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile Getirilmek İstenen Düzen
- 9 7145 sayılı Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un Hukuk Tekniği Bakımından Değerlendirilmesi
- 10 Kanun Maddelerinin İncelenmesi
- 17 7145 sayılı Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un potansiyel sakıncaları
- 24 SONUÇ

KÜNYE

HAZIRLAYANLAR
HANİFİ YILDIRIM
ÇETİN GÜNEY
KASIM 2018

GRAFİK TASARIM
NURULLAH ARI

YENİ TÜRKİYE’NİN KALICI OLAĞANÜSTÜ HAL REJİMİ (YÖNETİCİ ÖZETİ)

Türkiye 31 Temmuz 2018 tarihinden itibaren ne zaman sonlandırılacağı belli olmayan sivil sıkıyönetim dönemine giriş yapmıştır. İki yıl süren OHAL ile bitkisel hayata giren Türk demokrasisinin 24 Haziran 2018 seçimleri sonrasında meclisten geçirilen 31 Temmuz 2018 tarihli 7145 sayılı kanunla tamamen fişi çekilmiştir. Bu kanun Türk demokrasisinin Cumhurbaşkanlığı Hükümet sistemi adıyla uygulamaya geçen tek adam rejimiyle birlikte yaşayamayacağını bizzat hükümet tarafından itirafıdır. Dolayısıyla 31 Temmuz 2018 Türk Demokrasisinin bitişinin miladıdır.

Başta Erdoğan olmak üzere AKP’nin öngördüğü Yeni Türkiye’yi “kalıcı olağanüstü hal rejimine” dönüştüren 7145 sayılı yasa anayasamız ve evrensel insan hakları hukuku ile uyuşmazlık ve çatışma içindedir. Yasanın gerekçesinde yer alan terör örgütleriyle mücadelede hukuk içinde kalma vaadi ile kanunun ilgili maddelerine yer alan ifadeler ciddi çelişkiler barındırmaktadır.

Sorun yasasının ilk maddesinde başlamaktadır. Terörle mücadelede valiliklere verilen takdir yetkisinin genişliği paralel güvenlik otoritelerinin oluşmasına neden olmaktadır. Bu düzenlemeyle il yönetimlerinin başı olan valilik kurumu siyasileştirilmekte siyasi iktidarın uzantısı haline dönüştürülmektedir.

Yasal düzenlemede tüm kamu kurum ve kuruluşları için geçerli olan güvenlik tedbirlerinde Türk Silahlı Kuvvetleri için ayrı bir istisna getirilmek suretiyle ordu mensuplarının moral ve motivasyonu rencide edilmiştir. Bununla da yetinilmemiş Terörle Mücadele Kanununa eklenen bu düzenleme ile; Milli Güvenlik Kurulundan herhangi bir yapı, örgüt, oluşumun faaliyetlerini değerlendirerek Devletin milli güvenliğine karşı faaliyet yürütüp yürütmediğine karar vermesi talep edilmektedir. Böylelikle MGK bağımsız bir mahkemenin yerine konmaktadır. MGK’nın yapısının ideolojik hale büründüğü bir ortamda hükümete muhalif bir kurumun terörist ilan edilmeyeceğinin garantisi yoktur.

İlgili yasada yer alan OHAL dönemlerinde uygulanan gözaltı sürelerinin OHAL’in kalkmasına rağmen üç yıl süreyle daha uygulamada olması, evrensel hukuk standartlarıyla bağdaşmadığı gibi açıkça muhalefete ve sivil topluma gözdağı vermeyi amaçlamaktadır.

Yasada terör ilişkisini anlatan “iltisak” geniş ve esnek yorumlanmakta hükümet muhalif olarak gördüğü bütün kesimleri rahatlıkla terör ve terör örgütleriyle ilişkilendirebilmektedir. “iltisak”ın kapsama alanına FETÖ’yü büyütüp besleyen, Türk Silahlı Kuvvetlerinin ve devletin kilit noktalarını ele geçirmesine olanak sağlayan AKP’nin girmemesi Türk hukuk ve demokrasi tarihinde utanç vesikası olarak yerini alacaktır. Dolayısıyla “Yeni Türkiye’nin Kalıcı Olağanüstü Hal Rejimi başlıklı rapor OHAL’i sürekli hale getiren, demokrasi ve hukuku ortadan kaldıran ülkemizin birlik ve bütünlüğüne kalıcı hasarlar verme potansiyeli taşıyan 7145 sayılı kanunun yorumunu Türk kamuoyu ile paylaşmayı amaçlamaktadır.

GİRİŞ

Türkiye 24 Haziran 2018 seçimleri sonrasında cumhurbaşkanlığı hükümet sistemini ilan ederken 31 Temmuz tarihli 7145 sayılı kanunla bu sistemin nasıl sürdürüleceğinin çerçevesini belirlemiş oldu. Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi varlığını siyasal demokrasinin olmazsa olmaz koşulu olan başta siyasal partiler olmak üzere her türden muhalefeti baskı altına alarak sürdürmeyi hedeflemektedir. Bu karar sanıldığı üzere 31 Temmuz 2018’de değil 15 Temmuz 2016’dan sonra verilmiştir.

15 Temmuz 2016 FETÖ Darbe girişiminden 31 Temmuz 2018 tarihli 30415 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan 7145 sayılı Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun yürürlüğe girdiği tarihe kadar geçen süre bir bütündür. Kurgulanmış, planlanmış bir zaman dilimidir. Hedeflenen rejim değişikliğidir. Bu zaman diliminin sonunda hedeflenen rejim değişikliğinin olağanüstü şartlarda devam edeceği artık hükümet temsilcilerinin de malumudur. Erdoğan’ın 15 Temmuz darbe girişiminin verimli ortamında uygulamaya koyduğu Cumhurbaşkanlığı Hükümet sisteminin nam-ı diğer Yeni Türkiye rejiminin artık otoriter bir yönetimle devam edeceği kesinleşmiştir.

18 Temmuz 2018 saat 00,00’da olağanüstü halin kalktığı, olağanüstü haller dışında uzatılmayacağı bilgisi kamuoyuyla paylaşıldı. Ancak OHAL’in hükümete sağladığı nimetlerin devamını garanti altına alacak OHAL’i daha da ağırlaştıracak bir düzenleme 11 Temmuz’da Adnan Oktar’a düzenlenen operasyonun gölgesi altında kalacak bir şekilde, muhalefetin ve kamuoyunun gündemden uzaklaşması sağlanarak 25.07.2018 tarihinde parlamentoda kabul edildi. Erdoğan’ın 24 Haziran seçimleri öncesinde seçim sonrası OHAL’in uzatılmayacağı vaadi şeklen yerine getirilirken, ekonominin güven endeksini düşüren OHAL’in uzatılmayacağı bilgisi küresel ve yerel piyasalara iletilerek güven sağlanmaya çalışılmıştır.

Cumhurbaşkanlığı Hükümet sisteminin ilk yasal düzenlemesi olan 7145 sayılı kanun özü itibarıyla parlamenter muhalefet başta olmak üzere her türden muhalefeti terör terörist parantezi içine alarak kriminalize etmeyi hedeflemektedir. Bu çalışma, 7145 sayılı kanunun öncesi siyasi gelişmeleri ve kanundan hükümetin beklentisini analiz etmeyi amaçlamaktadır.

Yeni Rejimin Güvenlik Konsepti 7145 sayılı Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un Arka Planı

Erdoğan cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminde Türk devletini nasıl yöneteceğinin uygulamasını OHAL ile gösterdi. OHAL aslında Erdoğan'ın öngördüğü "Yeni Türkiye" nin bir projeksiyonudur. 7145 sayılı kanun, birçok bakımdan 15 Temmuz darbe girişimi sonrası 21 Temmuz'da yürürlüğe konulan ve üçer aylık aralarla 21 ay devam eden OHAL Kararnamelerinin devamıdır. Erdoğan 15 Temmuz darbe girişimi sonrası OHAL kararnamelerini yürürlükteki anayasanın 120.maddesine dayandırıyor. İlgili maddeye göre; "Şiddet olaylarının yaygınlaşması ve kamu düzeninin ciddi şekilde bozulması sebepleriyle olağanüstü hal ilanı: Anayasa ile kurulan hür demokrasi düzenini veya temel hak ve hürriyetleri ortadan kaldırmaya yönelik yaygın şiddet hareketlerine ait ciddi belirtilerin ortaya çıkması veya şiddet olayları sebebiyle kamu düzeninin ciddi şekilde bozulması hallerinde, Cumhurbaşkanı başkanlığında toplanan Bakanlar Kurulu, Milli Güvenlik Kurulunun da görüşünü aldıktan sonra yurdun bir veya birden fazla bölgesinde veya bütününde, süresi altı ayı geçmemek üzere olağanüstü hal ilan edebilir." OHAL kararı alındıktan sonra görüşlerini açıklayan Erdoğan şöyle diyordu: "Bugün önce MGK'yı topladık ardından Bakanlar Kurulu toplantısını gerçekleştirdik. MGK sonrasında ülkemizde Anayasamız uyarınca OHAL ilan edilmesini hükümete tavsiye etme kararı aldık. Türkiye'de 3 ay süreyle OHAL ilan edilmesi kararı alındı. Olağanüstü hal ilanının amacı ülkemizde demokrasiye, hukuk devletine, vatandaşlarımızın hak ve özgürlüklerine yönelik bu tehdidi ortadan kaldırmak için gereken adımları en etkin ve hızlı şekilde atabilmektir. Darbe girişimi kimlerin hukuk devletinin yanında olduğunu kimlerin darbecilerin yanında olduğunu gösterdi."

Erdoğan'ın OHAL'in amacı olarak takdim ettiği demokrasiye hukuk devletine, vatandaşların hak ve özgürlüklerine yönelik tehdidi ortadan kaldırma vaadi uygulamada bizzat AKP'nin demokrasiye, hukuk devletine ve vatandaşların hak ve özgürlüklerine tehdidine dönüştü.

Önce Anayasa'nın 120. Maddesinde yer alan OHAL'in 6 ayla sınırlandırılması kuralına uyulmadı. Bizzat hükümet yetkilileri darbe sonrasında istenen hedeflere ulaşmak için 45 günlük süre yeterli görünürken, Türkiye 21 ay OHAL altında yaşadı.

Bu süreçte az sayıdaki KHK, Bakanlar Kurulu'nun onayının ardından kısa bir süre içinde Meclis'e gönderildi. 31 KHK, komisyon süreci işletilmeden doğrudan genel kurula indirildi. Çıkarılan 32. OHAL KHK'si henüz TBMM Genel Kurulu'na sunulmadı. KHK'lerin oylamalarına vekillerin yaklaşık yüzde 50'si katıldı. KHK'ler üzerine kurulu OHAL rejiminde, temel yasama kuralları işletilmedi.

Meclis'ten çıkan ilk dört KHK, ana muhalefet partisi tarafından, iptal talebiyle Anayasa Mahkemesi'ne taşındı. Ancak Anayasa Mahkemesi, kendi varlık sebebi olan anayasanın kendisini gerekçe göstererek yetkisizlik kararı aldı. Adım adım, madde madde kurulan yeni rejimi görmezden geldi. Anayasa Mahkemesi'nin kendisi de KHK'lerden nasibini aldı. 2 üyesi, bir raportörü, 36 idari personeli Kanun Hükmünde Kararname (KHK) ile ihraç edildi. İhraçlarla ilgili yapılan bireysel başvurular karşısında ise "iç hukuk yollarının tüketilmediği" gerekçesine sığındı.

OHAL KHK'lerinin idari denetimini yapması gereken İdare mahkemeleri, Anayasa mahkemesi, Danıştay topu birbirine attı gereken idari denetimi yapmadılar OHAL ilan edilmeden önce, Mayıs 2016'da Türkiye'de kamu sektöründe 3 milyon 390 bin 738 memur yer alıyordu. 32 KHK ile kamu sektörünün yüzde 3.94'ü ihraç edildi. Bürokraside büyük bir delik açıldı. Askeri hâkimler hariç yargı sınıfının yüzde 27'si, mülkiyenin yüzde 20'si, Emniyet'in yüzde 12'si, TSK'nin yüzde 7'si, belediyelerin yüzde 4'ü ihraç edildi. Tüm kamuda göreve iade edilenlerin ihraç edilenlere oranı yüzde 2.83 oldu. Yani devlet, kendisinin yüzde 2'lik bir hata yaptığını kabul etti ve telafi etti. Sadece memurluklarına devam edenlerle ilgili değil, emekli olanlarla ilgili de tedbir kararları alındı. Emniyet ve askeriyeden emekli personelin rütbeleri söküldü. Bunların özel güvenlik sektöründe çalışmaları engellendi.

2 yıllık OHAL sürecinde 19 sendika ve konfederasyon kapatıldı, 154 bin 767 işçiyi kapsayan 7 grev yasaklandı.

Bu gün itibarıyla çok eleştirilen 12 Eylül 1980 döneminde yaşanan ihraçların 5000 olduğu düşünüldüğünde; iki yıllık OHAL döneminde gerçekleştirilen 135 bin kişilik ihraç 12 Eylül'ün dönemin 27 katı kadardır.

Türkiye'nin 21 ayda yaşadığı OHAL deneyimi, hükümetin OHAL'i toplumu ve siyaseti yeniden dizaynetmek için kullandığını gösterdi. OHAL karar ve uygulamalarının bütünü içinde, darbe teşebbüsünde bulunanlar ve olası destekçileriyle ilgili tasarruflar çok küçük bir parça oluşturdu. Bütünün büyük ve esas kısmı, Ağustos 2014'ten itibaren tedricen yürürlüğe giren fiili başkanlık yönetimi ile darbe lütfunu değerlendirerek getirilmek istenen "cumhurbaşkanlığı rejimi" arasında geçişi düzenledi. OHAL bahane edilip Başkanlık rejimi öncesinde temizlik hareketi yapıldı. OHAL birçok bakımdan Olağanüstü halle doğrudan ilgili olmayan konularında KHK kapsamı içinde yer alması nedeniyle yasamanın yerini aldı. Örneğin; terör ve darbeye ilgisi olmadığı halde kış lastikleri, üniversitede rektör seçimleri, şehircilik, Yargıtay, Danıştay, Hâkim ve Savcılar Kanunu, Milli Piyango, İhale Kanunu, Varlık Fonu, Şeker Kurumu "Maarif Vakfı'nın Mütevelli Heyet üyelerine ödenecek huzur hakkı" ve benzeri konular hakkında OHAL kararnamele çıkarıldı! Adli Tıp, Bankacılık Kanunu, Öğrenci Etüt Merkezleri, Bölge Mahkemeleri, Rektör Seçimleri, Varlık Fonu kanunlarında OHAL kararnamesiyle değişiklik yapıldı. İşsizlik sigortası, prim ödemeleri, TV lisansları... Bu konuların terörle ilgisi olmadığı halde KHK ile düzenlenmesi, hükümetin parlamentoyu bay-pass etmesi anlamına geliyordu. Türkiye, iki yıla yakın OHAL dönemini defacto başkanlık sistemi olarak yaşadı. Anayasanın, Anayasa mahkemesi başta olmak üzere bütün denetleyici kurumların, parlamentonun işlevsizleştirildiği bu dönemde, seçilmiş otoriter rejimin namı diğer Cumhurbaşkanlığı Yönetim Sisteminin temeli atıldı.

7145 sayılı Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile Getirilmek İstlenen Düzen

7145 sayılı Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun, Erdoğan'ın Cumhurbaşkanlığı Hükümet sistemini koruma ve kollama kanunudur. Getirmek istediği düzen Demokrasi, temel hak ve hürriyetler önceliği olmayan; devleti topluma karşı/rağmen koruyan güvenlik devleti düzenidir.

OHAL Döneminde oluşturulan KHK'lar ile bu ülkeye getirilmek istenen rejimin temelleri atılmış oldu. Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi denen siyaset teorisinde karşılığı olmayan bu rejim 7145 sayılı kanunla koruma altına alınmış oldu. Bu kanunun öncesinde 7 Temmuz'da yayınlanan 700 sayılı KHK ile Resmi Gazete'nin "mükerrer sayısında (ikinci baskı)" yayımlanan 700 sayılı "Kanun Hükmündeki Kararname (KHK)" ile TBMM'nin yasama yetkileri aşılarak bir 128 maddelik bir değişiklikle yürütme güçlendirildi. Böylelikle Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemine geçilmiş oldu. Artık OHAL döneminde her alanı düzenleyen KHK'lar yerine, Cumhurbaşkanının direktifleri yeterli olacaktır. Alınacak "Kararların" anayasaya aykırılığı durumunda Anayasa Mahkemesi'nde, ancak TBMM'de en fazla sandalyeye sahip iki siyasi parti grubunun beşte birinin (120) imzası ile dava açılacaktır.

Aslında 701 nolu KHK ile oluşturulan yeni düzenin üzerine yerleşeceği güvenlik konsepti, OHAL sonrası düzenleyen 7145 sayılı yasa ile oluşturuldu.

Erdoğan'ın 24 Haziran sonrasında Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi 15 Temmuz darbe girişimi sonrasında adım adım inşa edildi. Bu sürecin miladı Erdoğan'ın "Bu harekât Allah'ın bize büyük bir lütfudur" dediği 15 Temmuz 2016 tarihli darbe girişimidir. "Türk Tipi Başkanlık sistemi", "Yeni Türkiye" gibi ifadelerin toplumun büyük çoğunluğuna heyecan vermediği, hatta itici geldiği tek adam rejimine karşı toplumun tepkilerinin tavan yaptığı bir ortamda darbenin gerçekleşmesi yeni bir fırsat alanı yarattı. Erdoğan'ın ifadesiyle paralel yapının teşvik ettiği bir harekât yeni bir zemin oluşturdu. Darbe girişimi sonrasında bu tür girişimlerin önüne geçilmesi için Başkanlık sistemine geçilmesi gerektiği sık sık vurgulanmaya başlandı. Anlaşılmaz bir şekilde parlamenter sistem ile darbe girişimleri arasında doğrudan bağ kurulmaya çalışıldı. Aslında hedef belliydi; Türk tipi başkanlık sistemine karşı olanlar darbe sonrası elverişli koşullarda sindirilecek ve bizzat yeni yönetim şeklinin tartışılması engellenerek toplum oldubittiyle olanları kabul edecekti. Toplumı sindirmek için OHAL kullanılışlı bir enstrüman olarak kullanıldı. Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi, diğer adıyla Türk Tipi Başkanlık sistemine geçiş için uygun ortam darbe sonrasında sağlanmış oldu. Yeni dönem algı yönetimi taktikleriyle inşa edildi.

7145 sayılı Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un Hukuk Tekniği Bakımından Değerlendirilmesi

25 Temmuz 2018 tarihinde TBMM'de kabul edilen ve 03/08/2018 tarihinde 30498 sayılı Resmi gazetede yayınlanarak yürürlüğe giren 7145 Sayılı "Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair" Kanun ile toplam 15 Kanun ve bir Kanun Hükmünde Kararnamenin bir veya birden fazla maddesinde değişiklik yapılmıştır. Kanunun genel gerekçesine bakıldığında; iki yıl devam eden olağanüstü hal son bulduğundan, olağan dönemde de "hukuk devleti" ilkesi çerçevesinde terör örgütlerine müdahale edilebilmesi, son darbe teşebbüsüne benzer bir müdahalenin tekrar yaşanmaması için Anayasanın güvencesi altında bulunan temel hak ve özgürlükleri koruyarak, soruşturmalar ve kovuşturmalar ile disiplin soruşturmaları bakımından gerekli hükümleri ve ihtiyaç duyulan idari tedbirleri düzenlemek amacıyla hazırlandığı anlaşılmaktadır. Ancak düzenlenen kanun maddeleri incelendiğinde birçok maddesinin; başta Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 2'inci maddesinde düzenlenen "...adil düzen anlayışına", 5'inci maddesinde düzenlenen "...kişinin temel hak ve özgürlükleri.." ile 13'üncü maddesinde yer alan "... kişinin temel hak ve hürriyetlerinin, sosyal hukuk devleti ilkeleriyle sınırlayan siyasi, ekonomik ve sosyal engelleri kaldırmaya..." ve 19'uncu maddesinde belirtilen "... kişi hürriyeti ve güvenliği" ilkeleri ve Türk Silahlı Kuvvetlerini toplum nezdinde küçük düşürerek, potansiyel suçlu göstererek TSK İç Hizmet Kanunu 35'inci maddesinde belirtilen " Silahlı Kuvvetlerin vazifesi; yurt dışından gelecek tehdit ve tehlikelere karşı Türk vatanını savunmak, caydırıcılık sağlayacak şekilde askerî gücün muhafazasını ve güçlendirilmesini sağlamak..." hususu ile Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesine aykırı düzenlemeler içerdiği görülmektedir.

¹5442 Sayılı İl İdaresi Kanunu

211 Sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri İç Hizmet Kanunu

1402 Sayılı Sıkıyönetim Kanunu

2571 Sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu

2962 Sayılı Sahil Güvenlik Komutanlığı Kanunu

2803 Sayılı Jandarma Teşkilat, Görev ve Yetkileri Kanunu

2911 Sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu

2937 Sayılı Devlet İstihbarat Hizmetleri ve Milli İstihbarat Teşkilatı Kanunu

2941 Sayılı Seferberlik ve Savaş Hali Kanunu

3713 Sayılı Terörle Mücadele Kanunu

5271 Sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu

6100 Sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu

6384 Sayılı AİHM'ne Yapılmış Bazı Başvuruları Tazminat Ödemek Suretiyle Çözümüne Dair K.

6749 Sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Alınan Tedbirlere İlişkin KHK'nin Değiştirilerek Kabulü K.

7075 Sayılı OHAL İşlemleri İnceleme Komisyonu Kurulması Hakkında KHK Kabul Edilmesi K.

375 Sayılı KHK

²Prof.Dr. Ersan Şen, <http://www.hukukihaber.net/ohal-sonrasi-cikarilan-kanunun-bazi-maddeleri-makale,6002.html>

Kanun Maddelerinin İncelenmesi

7145 Sayılı “Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair” Kanun, kamuoyunda “torba yasa” olarak tabir edilen yasalardan olduğu için farklı konularda ve birden fazla kanun maddesinde değişiklik yapmıştır. Yürürlüğe konan yasanın sakıncalı hükümleri içeren veya diğer yasalara aykırı düzenlemeler içeren maddeleri incelendiğinde;

Madde-1: 544 Sayılı İl İdaresi Kanununun 11/C fıkrasına ilave “Vali, kamu düzeni veya güvenliğinin olağan hayatı durduracak veya kesintiye uğratabilecek şekilde bozulduğu ya da bozulacağına ilişkin ciddi belirtilerin bulunduğu hâllerde on beş günü geçmemek üzere ildeki belirli yerlere girişi ve çıkışı kamu düzeni ya da kamu güvenliğini bozabileceği şüphesi bulunan kişiler için sınırlandırabilir; belli yerlerde veya saatlerde kişilerin dolaşmalarını, toplanmalarını, araçların seyirlerini düzenleyebilir veya kısıtlayabilir ve ruhsatlı da olsa her çeşit silah ve merminin taşınması ve naklini yasaklayabilir.” düzenlemesi getirilmiştir. Yapılan bu düzenlemenin;

a. Aynı kanunun 3’üncü maddesinde yürürlükten kaldırılan 1402 Sayılı Sıkıyönetim Kanununun bazı maddelerinin kalıcı hale getirilmeye çalışıldığı,

b. Valilere Anayasanın (Anayasanın; 2, 13, 23 ve 34’ncü maddeleri) üzerinde yetki verildiği, açıkça Anayasa maddelerini ihlal ettiği,

c. Halen yürürlükte olan 5442 sayılı kanunun 11/A, B ve C fıkralarının Valilere, İl sınırları içinde huzur ve güvenliğin, kişi dokunulmazlığının, tasarrufa müteallik emniyetin, kamu esenliğinin sağlanması için zaten yeterli yetki ve imkan sağladığı, ilave düzenlemeye gerek olmadığı,

d. İlave düzenleme ile Valilerin keyfi takdirlerini genişlettiği ve bu hususun özellikle siyasallaşmış Valilerce kötüye kullanılabileceği, nitekim gerek 16 Nisan Anayasa referandum sürecinde gerekse 24 Haziran Cumhurbaşkanlığı seçiminde bazı Valilerin yetki ve görevlerini kötüye kullanarak iktidar partisinin lehine çalıştıklarının örnekleriyle görüldüğü,

e. Düzenlenen kanun maddesi ile kişisel hak ve özgürlük mağduriyetlerin artabileceği ve bu durumda idari ve yüksek yargının yükünü arttırabileceği, nihayetinde de ülkemiz aleyhine AİHM’de şikayetlerin artabileceği değerlendirilmektedir.

Madde-2: 211 sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri İç Hizmet Kanununa 56’ncı maddesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki 56/A ve 56/B maddeleri eklenmiştir.

“Önleme araması

MADDE 56/A: Tehlikenin veya suç işlenmesinin önlenmesi amacıyla usulüne göre verilmiş sulh ceza hâkimi kararı veya bu sebeplere bağlı olarak gecikmesinde sakınca bulunan hâllerde askerî birlik komutanının veya askerî kurum amirinin ya da hukuk hizmetleri başkanı veya birim amirinin yazılı emri üzerine, askerî mahallerde özel kanun hükümleri saklı kalmak kaydıyla kişilerin üstü, araçları, özel kâğıtları ve eşyası aranır, gerekli tedbirler alınır, suç delilleri koruma altına alınarak 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu hükümlerine göre gerekli işlemler yapılır.

Arama talep yazısında, arama için makul sebeplerin oluştuğunun gerekçeleriyle birlikte gösterilmesi gerekir. Arama kararında veya emrinde; aramanın sebebi, konusu ve kapsamı ile yapılacağı yer, zaman ve geçerli olacağı süre belirtilir. Aramanın sonucu, arama kararı veya emri veren merci ya da makama birtutanakla bildirilir.

Askerî mahallerde kontrol

MADDE 56/B: Özel kanun hükümleri saklı kalmak kaydıyla, asker kişiler dâhil askerî mahallere girmek veya çıkmak isteyenler duyarlı kapıdan geçmek zorundadır. Bu kişilerin üstleri, duyarlı kapının ikaz vermesi hâlinde, metal detektörle kontrol edilir; eşyaları teknik cihazlardan ve güvenlik sistemlerinden geçirilir; aracı, teknik cihazlarla, gerektiğinde el ile kontrol edilir. Şüpheli hâlinde veya bu cihazların bulunmadığı yerlerde, herhangi bir emir veya karar olmasına bakılmaksızın, kontrol elle yapılabilir. Teknik cihazların ikazının sürmesi hâlinde, bu kişiler ancak elle kontrolü kabul ettikleri takdirde askerî mahallere girebilirler.” düzenlemesi getirilmiştir. Yapılan bu düzenlemenin;

a. Yapılan düzenlemede “Tehlikenin veya suç işlenmesinin önlenmesi...” tanımlamasının çok muğlak olduğu, bu tanımdan herhangi bir şahsın kışla veya askeri mahallerde sabotaj veya saldırı eylemini yapabileceği şeklinde yorumlansa da kamuoyunda dönemin Başbakan Yardımcısı Bülent Arınç’a Suikast davası olarak da bilinen davada olduğu gibi art niyetli veya herhangi bir cemaat/örgüt/tarikat... vs. fikirleri doğrultusunda hareket eden yargı mensubunun kararıyla Türk Silahlı Kuvvetlerdeki generaller, subaylar, astsubaylar, sivil uzman/memurlar tutuklanabilir, harp planlarının veya gizli belgelerin saklandığı kripto odaları, hareket merkezleri, arşiv odası, kozmik oda... vb. gibi yerlerde arama yapılabilir ve bu gibi yerlerde muhafaza edilen gizli planlar dışarıya sızdırılabilir,

b. “Önleme araması” genel uygulama olup aslında toplumun tüm konut ve eklentilerinde de uygulanabilir. Oysa ki düzenlenen yasayla askeri mahal içinde bulunan konutlar için istisnai bir durum yaratılmıştır. Bu düzenlemenin Anayasanın 17, 20 ve 21’inci maddelerine aykırı bir düzenleme olduğu,

c. Tüm kamu kurum ve kuruluşlarında mülki amirler, sorumlu oldukları alanlarda yürürlükteki mevzuata uygun gerekli emniyet tedbirlerini almakla mükelleftirler. Bu alan bir askeri kurum veya kuruluş olabileceği gibi Emniyet Genel Müdürlüğüne bağlı bir karakol, idari bina veya Makina Kimya Endüstrisi Kurumuna ait bir fabrika da olabilir. Kanuni düzenlemenin yalnızca İç Hizmet Kanununa yönelik ve askeri alanlar için yapılması; TSK'nin potansiyel suçlu ilan edilmesine, personelinin toplum nezdinde küçük düşürülmesine, moral ve motivasyonunun bozulmasına neden olacağını,

d. Madde 56/B ile getirilen uygulamanın da yalnızca TSK için değil tüm kamu kurum ve kuruluşları için geçerli olan bir husus olduğunu, dolayısıyla bağımsız bir madde olarak düzenlenmesi daha doğru olacaktır.

Madde -5, 6: Kanuni düzenlemede Sahil Güvenlik Komutanlığı ve Jandarma Genel Komutanlıklarında “Erbaş ve Erlerin üst ve eşya aramaları” düzenlenmiştir. Kanun maddesinin getirdiği benzer uygulamalar yatılı devlet okullarında, askeri okullarda, polis akademilerinde de yapılmaktadır. Hatta devlet ve özel öğrenci yurtlarında içeriye yasak malzeme sokulmasını engellemek için de uygulanmaktadır. Dolayısıyla kanuni düzenlemenin yalnızca erbaş ve erlere yönelik değil daha genel ve tüm kurumlarını kapsayacak şekilde yapılmasının daha doğru olacaktır.

Madde-7: 2803 sayılı Kanunun ek 8inci maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir. “Vardiya yatakhaneleri, gazinolar, sosyal tesisler, özel, yerel ve kıış eğitim merkezlerinin sermayeleri, bu tesislerin gelirleri ile üye aidatlarına ilave olarak Jandarma Genel Komutanlığı bütçesine konulacak ödenekten oluşur. Vardiya yatakhaneleri, gazinolar, sosyal tesisler, özel, yerel ve kıış eğitim merkezlerinin merkezi yönetim bütçe kanunu ile belirlenen giderleri genel bütçeden karşılanabilir.”

Maliye Bakanlığınca 21 Ocak 2017 tarih ve 29950 sayılı Resmi gazetede yayımlanan genelgesinde (2017/3 nolu genelge); kamu kurum ve kuruluşlarınca işletilen eğitim ve dinlenme tesisi, misafirhane, kreş, çocuk bakımevi, spor tesisi ve benzeri sosyal tesislerin işletme giderleri için ilgili kurum ve kuruluşların bütçelerinden herhangi bir katkıda bulunulmaması esası getirilmiştir.

Madde-12: 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanununa aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

“EK MADDE-4:... 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu kapsamına giren suçlardan mahkûmûm olanlar ile **Milli Güvenlik Kurulunca Devletin millî güvenliğine karşı faaliyette bulunduğuna karar verilen yapı, oluşum veya gruplara üyeliği, mensubiyeti ve iltisakı yahut bunlarla irtibatı nedeniyle** kamu görevinden çıkarılanların silah ruhsatları iptal edilir, bu silahların mülkiyetinin kamuya geçirilmesine karar verilir ve 10/7/1953 tarihli ve 6136 sayılı Ateşli Silahlar ve Bıçaklar

ile Diğer Aletler Hakkında Kanununun ek 8 inci maddesine göre ilgili idarelerce işlem tesis edilir. Müsadere hükümleri saklıdır.”

Terörle Mücadele Kanununa eklenen bu düzenleme ile; Milli Güvenlik Kurulunun herhangi bir yapı, örgüt, oluşumun faaliyetlerini değerlendirerek Devletin milli güvenliğine karşı faaliyet yürütüp yürütmediğine karar verebileceği ifade edilmektedir. Oysaki herhangi bir oluşum veya kişinin eylemlerinin gerek devlete karşı gerekse şahıslara karşı suç teşkil edip etmediğine ancak bağımsız yargı organları karar verebilir. Mahkeme kararı olmadan kişi veya grupların eylem veya fiillerinin suç teşkil ettiğine hiç kimse veya devletin bir organı karar veremez. Yapılan bu düzenleme ile Milli Güvenlik Kurulu kendisini adeta bağımsız mahkemelerin yerine koymuştur. Bu düzenleme ile Milli Güvenlik Kurulu (bugünkü siyasi ortamda devlet organlarının ne kadar siyasi parti liderlerinin tesiri altında olduğu açıkça ortada iken) herhangi bir siyasi partinin, derneğin, vakfın rahatlıkla devletin milli güvenliğine karşı zararlı faaliyette bulunduğu karar verebilir. Hatta terör örgütü bile ilan edebilir.

Milli Güvenlik Kurulunun kuruluş, görev, çalışma esas ve usulleri ile kararları nasıl alacağı 9/11/1983 tarihinde kabul edilen 2945 Sayılı “MİLLİ GÜVENLİK KURULU VE MİLLİ GÜVENLİK KURULU GENEL SEKRETERLİĞİ KANUNU” ile belirlenmiş olup, kanun maddeleri arasında böyle bir görev bulunmamaktadır. Bu düzenleme Anayasanın 9’uncu maddesinde belirtilen “Yargı yetkisi, Türk Milleti adına bağımsız ve tarafsız mahkemelerce kullanılır.” maddesine açıkça aykırılık içermektedir.

Aynı şekilde “iltisakı” düzenleme idareye çok geniş yorum hakkı tanımaktadır. Örneğin bugün bağımsız yargı tarafından ilan edilen Fetullahçı Terör Örgütü (FETÖ) mensubu biriyle herhangi bir şahsın; öğrencilik yıllarında aynı okulda okuması veya görev gereği aynı ortamlarda bulunması hatta herhangi bir ticari alış-verişte bulunması veya özel muayenehanesinde muayene olması bu düzenleme ile rahatlıkla terör örgütüyle ilişkilendirilebilir, bu şahıs kamuda çalışıyor ise görevinden çıkartılabilir, tüm mal varlıklarına el konulabilir. Yargılama yapılmadan, kişinin savunması alınmadan bu kadar geniş takdir ve hüküm verme yetkisinin bir kuruma tanınması, Anayasanın; 2, 9, 13, 17 ve 19’uncu maddelerine açıkça aykırılık teşkil etmektedir.

Madde-13: 3713 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 19: Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren üç yıl süreyle; 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun İkinci Kitap Dördüncü Kısım Dördüncü, Beşinci, Altıncı ve Yedinci Bölümünde tanımlanan suçlar ile 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu kapsamına giren suçlar veya örgüt faaliyeti çerçevesinde işlenen suçlar bakımından:

³ <http://mevzuat.basbakanlik.gov.tr/Metin1.aspx?MevzuatKod=1.5.2945&MevzuatIlski=0&sourceX mlSearch=&Tur=1&Tertip=5&No=2945>

a) Gözaltı süresi, yakalama yerine en yakın hâkim veya mahkemeye gönderilmesi için zorunlu süre hariç, yakalama anından itibaren kırk sekiz saati, toplu olarak işlenen suçlarda dört günü geçemez. Delillerin toplanmasındaki güçlük veya dosyanın kapsamlı olması nedeniyle gözaltı süresi, birinci cümlede belirtilen sürelerle bağlı kalmak kaydıyla, en fazla iki defa uzatılabilir. Gözaltı süresinin uzatılmasına ilişkin karar, Cumhuriyet savcısının istemi üzerine yakalanan kişi dinlenilmek suretiyle hâkim tarafından verilir. Yakalama emri üzerine yakalanan kişi hakkında da bu bent hükümleri uygulanır.”

Kanun maddesi ile OHAL dönemlerinde uygulanan gözaltı sürelerinin OHAL'in kalkmasına rağmen üç yıl süreyle daha uygulamada olacağını net olarak ifade etmektedir. Düzenlemede bireysel suçlarda 4 gün, toplu suçlarda 8 gün ilave uzatma yapılabilmesi, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin 6'ncı maddesine aykırı olarak değerlendirilebilir. Nitekim geçmişte ülkemiz uzun tutukluluk süreleri nedeniyle sürekli eleştirilmiş ve çeşitli yaptırımlar uygulanmıştır. Başta Avrupa Birliği olmak üzere dünyanın birçok devletlerince bu konu siyasi malzeme yapılarak geçmişteki eleştiri ve uygulamalarına benzer yeni yaptırımlarını tekrardan faaliyete geçirebileceklerdir.

Madde-21: 18/10/2016 tarihli ve 6749 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Alınan Tedbirlere İlişkin Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabul Edilmesine Dair Kanunun 4 üncü maddesinin ikinci fıkrasına aşağıdaki cümle eklenmiştir.

“Birinci fıkra uyarınca kamu görevinden çıkarılan asker kişilerin askerî rütbeleri, mahkeme kararı aranmaksızın karar tarihinden geçerli olmak üzere geri alınır.” düzenlemesi eklenmiştir.

Burada asıl sorun 6749 Sayılı Kanundur . Kanunun amacına bakıldığında; 15 Temmuz 2016 darbe girişiminin ardından Milli güvenliğe tehdit oluşturduğu tespit edilen Fethullahçı Terör Örgütüne (FETÖ/PDY) aidiyeti, iltisakı veya irtibatı olan yapı, oluşum veya gruplarla etkili ve süratli mücadele etmek için düzenlendiği görülmektedir. Ancak kanunun 3'üncü maddesinde kişilerin terör örgütleriyle bağlantılarının tespitine ve bu tespitle meslekten çıkarılmalarına devlet kurumlarında oluşturulmuş çeşitli komisyonlar karar vermektedir. Bu uygulamanın başlamasıyla yalan ve yanlış ihbarlarla on binlerce vatandaş kamudaki veya çeşitli meslek kuruluşlarında ki (TBB, TMMOB...vs) mesleklerinden ihraç edilmişlerdir. Burada asıl hukuksuzluk kamu görevinden çıkarılan asker kişilerin rütbelerinin, mahkeme kararı aranmaksızın komisyon karar tarihinden itibaren geçerli olması değil, asıl mesele bu kişilerin meslekten çıkarılmasına karar verme usul ve esasıdır. 6749 Sayılı Kanun uygulamaya başlamasıyla yaşanan mağduriyetleri gidermek için 01/02/2018 tarihinde 7075 sayılı OHAL İşlemleri İnceleme Komisyonu Kurulması Kanunu çıkartıldı. Terör örgütü üyelerinin yargılanmaları uzun sürebilir.

⁴ 6749 Sayılı Kanun, <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2016/10/20161029-1.htm>

Bu yargılamalar sırasında terör örgütü elemanı bir askerin, mahkemede “general, albay, başçavuş..vb” rütbesiyle kendini tanıtmaması TSK üniformasına, rütbesine veya makamına hakaret olarak değerlendirilebilir. Dolayısıyla terör örgütü üyeliği adli mercilerce somut olarak tespit edilenler için bu uygulamanın doğru olacağı düşünülebilir. Ancak meslekten çıkarmaların komisyonlarca değil, yargı kararlarıyla yapılması hukuki açıdan daha doğru olacaktır.

Madde-22: 1/2/2018 tarihli ve 7075 sayılı Olağanüstü Hal İşlemleri İnceleme Komisyonu Kurulması Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabul Edilmesine Dair Kanununun 10 uncu maddesinin birinci fıkrasına;

“..Yükseköğretim kurumlarında kamu görevinden çıkarılan öğretim elemanlarına ilişkin kamu görevine iade kararı alınması halinde karar, Yükseköğretim Kurulu Başkanlığına bildirilir. Bunların atama teklifleri; Ankara, İstanbul, İzmir illeri dışında ve 2006 yılından sonra kurulan yükseköğretim kurumlarına öncelik verilmek kaydıyla, Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı tarafından kamu görevinden çıkarıldığı yükseköğretim kurumu haricinde tespit edilecek yükseköğretim kurumlarından birine önceki kadro unvanlarına uygun olarak onbeş gün içinde yapılır.” şeklinde düzenleme getirilmiştir.

Bu düzenleme ile Ankara, İstanbul veya İzmir illerindeki herhangi üniversitede görevli mağdur edilmiş bir personelin kendi kurumundan ziyade başka bir ile göç etmesini zorunlu kılacak bir atamanın yapılması, Anayasanın 2’nci maddesine açıkça aykırılık içermektedir.

Madde-23: 7075 sayılı Kanuna 10 uncu maddesinden sonra gelmek üzere;

“Türk Silahlı Kuvvetleri ile genel kolluk kuvvetleri personeli ve Dışişleri Bakanlığı diplomatik kariyer memurlarına ilişkin kararların uygulanması”

*“Terör örgütlerine veya Millî Güvenlik Kurulunca Devletin millî güvenliğine karşı faaliyette bulunduğuna karar verilen yapı, oluşum veya gruplara üyeliği, mensubiyeti veya iltisakı yahut bunlarla irtibatı olduğu değerlendirilmesi sebebiyle kamu görevinden, meslekten veya görevden çıkarılan ya da ilişkisi kesilen subay, astsubay, uzman jandarmalar ile Emniyet Genel Müdürlüğünde emniyet hizmetleri sınıfına tabi olanlar ve Dışişleri Bakanlığı diplomatik kariyer memurlarından; **haklarında mahkemeler tarafından göreve iade mahiyetinde karar verilenler ile Olağanüstü Hal İşlemleri İnceleme Komisyonu tarafından başvurunun kabulü kararı verilenlerden, eski kadro, rütbe veya unvanına atanması ilgili bakan onayı ile uygun görülmeyenler** ilgisine göre Milli Savunma Bakanlığı, Dışişleri Bakanlığı ve İçişleri Bakanlığı bünyelerinde kurulan araştırma merkezlerinde bu madde esaslarına göre istihdam edilir.”* Düzenlemesi getirilmiştir.” Şeklinde 10/A maddesi eklenmiştir.

Bu madde ile herhangi bir iftira sonucu TSK'den ihraç edilen ancak suçsuz olduğunu bağımsız yargı kararıyla kazanan ve hak ettiği makam ve ünvana geri dönmeyi bekleyen biri için İLGİLİ BAKANIN ONAYI şartının getirilmesi son derece hukuksuz ve yanlış bir uygulamadır. Ayrıca aynı kanun maddesinin (4). Fıkrasında: “Görevinden çıkarılıp ancak suçsuz olduğu ispatlanarak görevine iade edilenlerin yaşadıkları bu mağduriyetten dolayı herhangi bir tazminat talebinde bulunamamaları da” hukuka aykırı bir düzenleme olarak görülmelidir Bu düzenlemeyle Anayasanın 2, 5 ve 13'üncü maddelerinin ihlal edildiği görülmektedir.

Madde-26: 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

*“GEÇİCİ MADDE -35 Ç) Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren üç yıl süreyle; terör örgütlerine veya Millî Güvenlik Kurulunca Devletin millî güvenliğine karşı faaliyette bulunduğu karar verilen yapı, oluşum veya gruplara üyeliği, mensubiyeti veya iltisakı yahut bunlarla irtibatı nedeniyle **hakkında inceleme ve soruşturma yürütülen kişiler ile bunların eş ve çocuklarına ilişkin** olarak yetkili kurul, komisyon ve diğer mercilerce ihtiyaç duyulan, 19/10/2005 tarihli ve 5411 sayılı Bankacılık Kanunu uyarınca müşteri sırrı kapsamında kabul edilenler hariç, telekomünikasyon yoluyla iletişimin tespiti de dâhil olmak üzere **her türlü bilgi ve belge**, kamu ve özel tüm kurum ve kuruluşlarca vakit geçirilmeksizin verilir.”*

Bu kanuni düzenleme evrensel hukuk kurallarına göre suçun şahsiliği maddesini ihlal edilerek zanlının aile fertlerinin de yargılamaya yapılmadan, adeta suçlu ilan edilmesine imkan tanımaktadır. Bu madde başta Anayasa olmak üzere hukuka aykırıdır.

7145 sayılı Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un potansiyel sakıncaları

Yeni bir kanun düzenlemenin hangi ihtiyaçtan kaynaklandığı kanunun gerekçe bölümünde açıkca ifade edilmektedir. 7145 Sayılı Kanunun gerekçesine bakıldığında; 15 Temmuz darbe girişiminin ardından ilan edilen OHAL'in son bulması, olağan dönemlerdeki "hukuk devleti" ilkesinin terör örgütleriyle mücadelede yetersiz kaldığı, bu nedenle yürütmenin OHAL dönemindeki yetkilerinin üç yıl süreyle daha devam ettirilmesi-nin amaçlandığı açıkca anlaşılmaktadır. Bu amacın gerçekleşmesi için genel olarak;

a. Terörle Mücadele Kanununa ilave edilen EK MADDE-4 ile Millî Güvenlik Kuruluna, kendi kanununda olmayan ve Anayasanın da üstünde olağanüstü yetki verildiği,

b. İl İdaresi Kanununa ilave edilen düzenlemeyle Valilere, 1402 sayılı Sıkıyönetim Kanundaki yetkilere eşdeğer ve başta Anayasa ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin hükümlerine aykırı çok geniş yetki verildiği,

c. TSK İç Hizmet Kanunu ile Jandarma ve Sahil Güvenlik Komutanlıklarının Kanunlarında değişiklik yapılarak Askeri Yargı sisteminin kaldırılmasıyla meydana gelen boşluğun giderilmeye çalışıldığı görüntüsü verilmeye çalışıldığı ancak düzenleme ile TSK'nın adeta potansiyel suçlu ilan edildiği,

d. OHAL döneminde elde edilen kazanımların devam ettirilmesi, Türkiye'nin dönüştürülmesi ve yönetim anlayışının değiştirilmesi için OHAL ilanına gerek duyulmadan kendilerine engel olabilecek kişileri kolayca etkisiz hale getirmek için ihtiyaç duyulan düzenlemenin kanun maddesi haline getirildiği,

e. Terör örgütleri bahane edilerek tüm kamu kurum ve kuruluşlarında şube müdürü (TSK.de Tb K.lığı/Şube Md.lüğü kadrosu) ve daha üst kadrolara, Yüksek Öğretim Kurulu kadrolarına istenilen kişilerin getirilmesi için yasal düzenleme yapıldığı görülmektedir.

Millî Güvenlik Kurulu üyeleri; Cumhurbaşkanı, Cumhurbaşkanı Yardımcıları, Adalet, Millî Savunma, İçişleri, Dışişleri Bakanları ile Genelkurmay Başkanı ve Kuvvet Komutanlarından oluşmaktadır. 2945 sayılı kanunun 4'üncü maddesinde kurulun görevleri "millî güvenlik ve Devletin millî güvenlik siyasetine ilişkin tanımlar çerçevesinde Devletin millî güvenlik siyasetinin tayini, tespiti ve uygulanması ile ilgili konularda tavsiye kararları alır ve gerekli koordinasyonun sağlanması için görüş tespit eder..." şeklinde düzenlenmiştir. Oysaki 7145 sayılı kanun ile "... **Millî Güvenlik**

Kurulunca Devletin milli güvenliğine karşı faaliyette bulunduğuna **karar verilen** yapı, oluşum veya gruplara üyeliği, mensubiyeti ve iltisakı yahut bunlarla irtibatı nedeniyle kamu görevinden çıkarılanları...” düzenlemesi getirilerek hükümete tavsiye bildiriminden ziyade doğrudan karar verme görevi getirilmiştir. Bu da kurula olağan üstü görev ve yetki sağlamıştır. Üyelerinin tamamına yakınının siyasi parti üyelerinin oluşturduğu bu kurulun, hiçbir yargı kararı olmaksızın kimlerin veya hangi oluşumların milli güvenliğe karşı faaliyette bulunduğuna karar vermesi kabul edilebilir bir düzenleme olamaz. Örneğin, bu kurul “A” partisini milli güvenliğe karşı faaliyet yürütüyor olarak ilan ederse kim veya hangi merci buna itiraz edebilir? Ayrıca yapılan düzenlemede **MGK’nın kararlarına karşı iptal veya itiraz için yargı yolu da belirtilmemiştir.** Bu düzenleme ile devlet gücünü ele geçiren unsurlar kendilerinden olmayan veya kendileri gibi hareket etmeyen herkesi, organize hareket eden oluşumları veya siyasi bir partiyi terörist ilan edebilir. Bunun sonucunda üyeleri tutuklanabilir, oluşumun yahut siyasi partinin tüm mal varlığına el konabilir.

İl İdaresi Kanuna ilave madde ile **Valiler adeta kaldırılan sıkıyönetim komutanları gibi yetkilendirilmiştir.** 25 Temmuz 2018 OHAL sonrasını düzenleyecek Terörle Etkin Mücadele yasası hukuk bakımından ciddi sıkıntılar içermektedir. Yeni sistemde valilere sıkıyönetim komutanı pozisyonunda görev verilmiştir. Yasanın ilgili maddesine göre, valiler “kamu düzeni veya güvenliğinin olağan hayatı durduracak veya kesintiye uğratacak şekilde bozulduğu ya da bozulacağına ilişkin ciddi belirtilerin bulunduğu hallerde... belirli yerlere girişi ve çıkışı kamu düzeni ya da kamu güvenliğini bozabileceği şüphesi bulunan kişiler için sınırlandırabilir; belli yerlerde veya saatlerde kişilerin dolaşmalarını, toplanmalarını, araçların seyrini düzenleyebilir veya kısıtlayabilir.”

Bu hükümlerle, Anayasa’nın 23.maddesinde düzenlenen, seyahat etme özgürlüğüne ve AİHS 8.maddesinde de düzenlenen özel yaşam hakkına sınırlama getirilmektedir. Yasa tasarısıyla Vali’ye verilen yetkiler, belirsizliklerle dolu. “Olağan hayatı durduracak”, “ciddi belirtiler” “kamu güvenliğini bozabileceği şüphesi bulunan kişiler” gibi öznel ve valinin takdirine bırakılmış kavramlar, yasanın açık ve öngörülebilir olmadığını gösteriyor. Valilere keyfi davranabilme olanağı veren geniş bir takdir hakkı tanıyor.

Ayrıca, valilere verilen yetkilerin orantısız olmaları nedeniyle, “demokratik toplum için gereklilik” koşuluna da uymamaktadır.

16 Nisan Anayasa referandumu oylamasında bazı Valilerin görevlerini kötüye kullanarak AKP’nin siyasi ideolojileri doğrultusunda nasıl çalıştıklarına hep birlikte şahit olduk. Yine MHP’nin 6’ncı Olağanüstü Kurultayının engellenmesi için Ankara Valiliğinin otele giden yolu kanunsuz olarak kapatması Valilerin çifte standart uygulayabileceklerine örnek olarak gösterilebilir. 7145 sayılı kanunla yetkileri daha da artırılmış Valilerin örnekte olduğu gibi benzer uygulamaları yapmayacaklarını

kimse garanti edemez. Valilerin bu uygulamalarını ancak idari yargı denetleyebilir. Adaletin ve hukukun ayaklar altına alındığı bir dönemde İdari Yargı hakimlerinin de da adil, hukuk ve hakkaniyet içerisinde karar vereceklerini beklemek pek mümkün olmayacaktır.

Kanunun bir diğer maddesinde Anayasa'ya aykırı en önemli husus, “3 yıl süreyle” denilerek kamu kurumlarında, yargıda ve üniversitelerde personelin işine son vermeye aynen devam edilecek olmasıdır. Aynen yani yargı kararı olmadan, hatta “delil” bile aranmadan, tıpkı OHAL'de olduğu gibi işten atmalar yapılabilecektir. Bu üç yıla yeni üç yılların eklenmeyeceğinin garantisi yoktur. Ayrıca OHAL artık yürürlükte olmadığı halde, OHAL'in geçerli olmadığı bir dönemde, insanların, mahkeme kararı olmadan, savunmaları alınmadan, doğru dürüst gerekçe bile gösterilmeden görevlerine son verilmesi hukuk devletiyle bağdaşmaz. Üstelik bu kişilerin ve eşlerinin pasaportlarına el konulması, tazminat talep etme haklarının bulunmaması ciddi hak ihlallerini de içinde barındırıyor.

Halbuki Anayasa'ya göre, temel hak ve hürriyetlerin güvenceleri sadece “savaş, seferberlik, sıkıyönetim veya olağanüstü hallerde” askıya alınabilir. (Md. 15)

15 Temmuz darbe girişiminin ardından TSK adeta terör örgütü ilan edilerek başta yönetim anlayışı ve teşkilat yapısı tamamen değiştirilmiş, Askeri Hastaneler kapatılmış, sağlık sistemi değiştirilmiş, Askeri Yargı ve fabrikaları lağvedilmiş, Askeri Liseler ve Harp Akademileri kapatılmış, Harp Okulları Eğitim ve Öğretim sistemi tamamen değiştirilmiştir. Hiçbir bilimsel araştırma yapılmadan, akşamdan sabaha alınan acele kararlarla sistemin bir anda değiştirilmesi, beraberinde birçok sorunu doğurmuştur. 7145 sayılı kanunla, lağvedilen Askeri Yargı sisteminden kaynaklanan bazı boşlukların doldurulması hedeflenmiş gibi gösterilse de, bu kanunun çıkartılması aslında TSK'ya olan güvensizliğin devam ettiğinin, karalama ve halk nezdinde küçük düşürülmesinin, personelinin yıpratılmasına devam ettiğinin bir göstergesidir. İç Hizmet Kanunu ile Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlıkları kanunlarında yapılan değişikliklerle yeni kozmik oda skandallarının yaşanmasına imkân tanınmıştır.

Türkiye Cumhuriyeti yönetim sisteminin değiştirilmesi için OHAL döneminde çıkartılan 31 KHK ile elde edilen kazanımların devam ettirilmesi ve yeni çıkacak engellerin kolayca ortadan kaldırılması için 7145 sayılı kanun çıkartılmıştır. Kanun 25 Temmuz 2018 tarihinde TBMM Genel Kurulunda kabul edildi. 24 Haziran 2018 tarihinde Cumhurbaşkanlığı ve Milletvekiliği seçimleri henüz yapılmış, Milletvekillerinin büyük bir kısmı ilk kez seçildiklerinden kanun yapma usul ve esasları ile Meclisin çalışma sistemini daha tam olarak öğrenemeden, Milletvekili sorumluluğunu tam olarak kavrayamadan böylesine hayati öneme haiz önemli bir kanun için oyunu kullanmışlardır. Dolayısıyla kanunun çıkarılma zamanı da kafalarda soru işareti bırakmıştır. Mecliste komisyonlar kurulmadan, komisyonlarda görüşülmeden direkt genel kurulda onaylanması ve yürürlüğe konması Meclisin iç tüzüğüne de aykırıdır usul hatası yapılmıştır.

Halen yürürlükte olan bu yasayla, OHAL döneminde kamudaki görevine son verilen ancak, 7075 sayılı kanunla kurulan İnceleme Komisyonunun veya yargı kararıyla hakkında “göreve iadesi” kararı verilen bir şahsın tekrardan eski görevine başlaması, bağlı bulunduğu bakanlığın müsaadesine bırakılmıştır. Bakanlara bu yetkinin verilmesi yargı bağımsızlığının açıkça ihlal edilmesidir ve evrensel hukuk kurallarına aykırıdır. Yine düzenlenen kanun maddesiyle, Bakanlık teşkilatlarında şube müdürü ve daha yüksek seviyedeki makamların yönetici kadroları ile Yüksek Öğretim Kurumlarında görevli personelin, yargı kararı veya İnceleme Komisyonu kararıyla mesleğe iade edilenlerin tekrardan eski görevlerine dönmelerinin engellenmesi, Türkiye Cumhuriyeti Devletinin yönetici kadrolarının bir amaç veya düşünce doğrultusunda yeniden dizayn edilmeye çalışıldığının göstergesidir. Bu uygulamanın darbe girişiminden hiçbir farkı yoktur.

Anayasa, tüm OHAL KHK’lerinin olağanüstü hal uygulamasına son verildiğinde yürürlükten kalkmasını öngörüyor. Ancak uygulamada OHAL düzenlemelerinin kalıcı olduğu görülmektedir. Bu durum Erdoğan’ın OHAL’i başkanlık sistemi için basamak olarak değerlendirdiğini göstermektedir.

Hem OHAL’i hukuken kaldırmak, hem bu OHAL yetkilerini “3 yıl” sürdürmek, Anayasa’ya aykırıdır.

OHAL olmadan gözaltı sürelerini uzatmak, bürokratları, yargıçları, akademisyenleri işten atmak Anayasa’ya aykırıdır.

Yine hâkim kararı olmadan “üç yıl süreyle” eşlerin ve çocukların pasaportlarına el konulması, iletişimlerinin izlenmesi “suçların şahsiliği” ilkesine aykırıdır.

OHAL, ulusun yaşamına yönelik bir tehdidin bulunması gibi olağanüstü koşulların ortaya çıkardığı özel bir hukuksal rejimdir. Bu özel rejim çerçevesinde devlet, tehdidin ortadan kaldırılması için gereken bazı önlemleri alabilir. Bu önlemler, gerekli ve tehditle orantılı olması koşuluyla, temel hak ve özgürlüklere sınırlamalar getirebilir. Ancak bütün bunların amacı bir an önce normal duruma dönülmesiyle temel hak ve özgürlüklere getirilen sınırlamalara son verilmesidir. O nedenle OHAL’i kaldırırken temel hak ve özgürlüklere getirilen sınırlamaların yasa yoluyla sürdürülmesi, OHAL’in temel mantığına aykırıdır. Bu, iktidarın kötüye kullanılmasıdır. Aynı zamanda Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’nin (AİHS) 18.maddesinin ihlalidir. Bu maddeye göre, Sözleşme’de izin verilen sınırlamalar, amaçları dışında uygulanamaz.

Bu yasal düzenleme terörle mücadele edeyim derken toplumsal barışa darbe vurmakta, istikrarı bozmaktadır. Belli ki Erdoğan başta olmak üzere, hükümet temel hak ve özgürlükleri sınırlandırarak siyaseti yeniden dizayn etmek istiyor. Dolayısıyla böyle bir ortamda durumdan vazife çıkaracak insanlar çıkabilecek ve kutuplaşma devam edecektir.

Dolayısıyla OHAL'in kozmetik denebilecek gözüaltı sürelerinin azaltılması, toplantı ve gösteri yürüyüşlerinin zaman sürelerinin belirlenmesi, valilik ve kaymakamlıklarda OHAL bürolarının kaldırılması gibi kozmetik düzenlemelerle kaldırıldığı algısı oluşturulmaya çalışılmaktadır. Toplum bu algıya inanabilir ancak uluslararası sistem ve para piyasaları OHAL'in kaldırıldığına inanmamaktadır. Dolayısıyla OHAL sonrası düzenlemenin ekonomiye etkisi negatiftir.

SONUÇ

Erdoğan 7145 sayılı kanunla OHAL'e sürekli yasal statü kazandırmıştır. OHAL'in mağduriyet üreten bazı unsurları devam edecektir. "OHAL kaldırıldı" denilerek hem Türk Toplumunu, hem de küresel piyasalar güya aldatılmıştır. Yapılan düzenlemeler OHAL'i sürdürenleri, bu sürede kamu vicdanını yaralayanları hukuken güvence altına almakta, yaşanan mağduriyetlerin telafisi için herhangi bir çözüm önermemektedir.

Valilere yerilen yetkilerin yerel düzeyde mağduriyetlerin artışına neden olma ihtimali yüksektir. Seyahat özgürlüğüne getirilen kısıtlamalar potansiyel iç savaş ihtimaline önlem alma gibi bir kuşkuyu beslemektedir.

7145 sayılı kanununun terör ve güvenlik bağlantısından hareketle bütün muhalefeti düşmanlaştırma potansiyeli ihtimali vardır. Oldu bittiye getirilerek algı yönetimiyle yasalaştırılan, adalet ve hukuk sağlamayan bu düzenleme devam ettiği takdirde; terörü önlemek bir yana kutuplaştırmayı, iç çatışmayı körükleme ihtimali yüksektir. Anayasa ve yasalar ile Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi hükümlerini açıkça ihlal eden yasal düzenlemenin iptali için Anayasa Mahkemesi'ne dava açılması, bu yasal düzenlemenin sakıncalarının kamuoyuyla paylaşılması zorunluluğu vardır.

www.21yyte.org